

ข้อควรระวังในการซื้อสินค้ามือสองมาขายต่อ

การที่บุคคลคนหนึ่งจะมีเครื่องหมายการค้าไว้เป็นสิทธิของตนเอง นั้นหมายความว่า บุคคลนั้นมีธุรกิจเป็นของตนเอง หรือมีส่วนร่วมในธุรกิจ เครื่องหมายการค้า เป็นเครื่องหมายที่ใช้กับสินค้า ถ้ามีการซื้อสินค้าที่ผลิตสำเร็จแล้วมาขายต่อ เป็นเพียงธุรกิจพาณิชย์กิจประเภทซื้อมาขายไป ดังนั้นเจ้าของธุรกิจจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องซื้อเครื่องหมายการค้าเป็นของตนเอง ซึ่งต่างกับธุรกิจประเภทหัตถกรรม การอุตสาหกรรม ที่เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าขึ้นมา การมีเครื่องหมายการค้าเป็นของตนเองสำหรับสินค้าที่ตนเองผลิตขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ประโยชน์ของการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า นั้น มีอยู่มากมาย ประการหนึ่งคือ ท่านที่เป็นเจ้าของธุรกิจที่จะใช้เครื่องหมายการค้าย่อมได้รับการตรวจสอบความเหมือนหรือคล้ายว่า เป็นเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่เป็นเบื้องต้น ซึ่งท่านจะทราบได้เพราะนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าจะปฏิเสธไม่รับจดทะเบียน ซึ่งทำให้ท่านไม่ต้องเป็นคดีความทางศาลในภายหลังเพราะเหตุที่ได้ใช้เครื่องหมายการค้า นั้นไปโดยเป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

ประโยชน์ประการที่สองก็คือ ถ้าเครื่องหมายการค้าของท่านได้รับการจดทะเบียนจากนายทะเบียน ท่านที่ได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าท่านนั้นที่ เป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้¹ ผลที่ตามก็คือ ท่านมีสิทธิที่จะฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของท่าน หรือเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าวได้ นอกเหนือจากการฟ้องคดีบุคคลอื่นซึ่งเอาสินค้าของตนไปวางขายว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าท่าน² ได้อีกด้วย

มีปัญหาว่า ในกรณีที่มีบุคคลหนึ่งซื้อสินค้าจากเจ้าของธุรกิจ และนำสินค้านั้นไปขายต่อหากำไรโดยการขายสินค้านั้นไปพร้อมกับเครื่องหมายการค้าของเจ้าของที่ใช้กับสินค้านั้น เพียงแต่ว่าการซื้อสินค้านั้น ผู้ซื้อซื้อสินค้าจากตัวแทนจำหน่ายของผู้ผลิต มิใช่จากผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของ

¹ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 44

² พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 46

เครื่องหมายการค้าโดยตรง การกระทำดังกล่าวนี้จะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นเจ้าของ
เครื่องหมายการค้าของเจ้าของธุรกิจนั้นหรือไม่

ในเรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยเครื่องหมายการค้าคำว่า WAHL ที่ใช้กับสินค้า
ปีตัดเย็บนไว้แล้ว คือ

คำพิพากษาฎีกาที่ 2817/2543 ซึ่ง โจทก์ที่ 1 เป็นผู้ผลิตและเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า
โจทก์ที่ 2 เป็นผู้แทนจำหน่ายสินค้าในประเทศไทย ส่วนจำเลยเป็นผู้ซื้อสินค้าจากผู้ขายที่อยู่ใน
ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ซึ่งเป็นตัวแทนของโจทก์ที่ 1 ด้วยเช่นกัน ว่า

“ แม้ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 มาตรา 44 จะให้การคุ้มครองสิทธิ
ในเครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 1 ในฐานะที่เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าคำว่า WAHL
ตามที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วก็ตาม แต่ก็เพียงการคุ้มครองโดยให้สิทธิแก่โจทก์ที่ 1 แต่เพียงผู้เดียว
ในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าปีตัดเย็บตามที่ได้จดทะเบียนไว้ ซึ่งทำให้โจทก์ที่ 1
มีสิทธิหวงกันไม่ให้ผู้อื่นนำเครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 1 ไปใช้โดยมิชอบเท่านั้น และเมื่อ
พิจารณาประกอบกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 มาตรา 4 ที่บัญญัติ
ว่า เครื่องหมายการค้า หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้า
เพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้
เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น ย่อมเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องหมายการค้าตาม
บทบัญญัติดังกล่าวคือ การใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้าเพื่อแยกความแตกต่างระหว่างสินค้าของ
เจ้าของเครื่องหมายการค้าหนึ่งกับสินค้าของผู้อื่น และเพื่อระบุว่าสินค้านั้นเป็นของเจ้าของ
เครื่องหมายการค้าดังกล่าว ซึ่งเป็นประโยชน์แก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าในการจำหน่ายสินค้า
ของตน เพราะการใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้าเช่นนี้ ทำให้ประชาชนที่นิยมเชื่อถือในสินค้าและ
เครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นได้อาศัยเครื่องหมายการค้าดังกล่าวในการ
พิจารณาเลือกซื้อ สินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นได้ถูกต้องตามความประสงค์ของตน และ
การที่มีผู้ซื้อสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าเพื่อนำไปจำหน่ายต่อไปก็เป็นเรื่องปกติธรรมดาใน
การประกอบการค้า ดังนี้ เมื่อผู้ผลิตสินค้าที่เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้จำหน่ายสินค้าของตน
ไปครั้งแรกซึ่งเป็นการใช้สิทธิแต่ผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าหนึ่งกับสินค้าของตนเพื่อ
ประโยชน์ในการจำหน่ายสินค้าโดยได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องหมายการค้าหนึ่งจากราคาสินค้า
ที่จำหน่ายไปเสร็จสิ้นแล้ว จึงไม่มีสิทธิหวงกันไม่ให้ผู้ซื้อสินค้าซึ่งประกอบการค้าตามปกตินำสินค้า
นั้นออกจำหน่ายอีกต่อไป

คดีนี้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า สินค้าปีตตะเลียนที่มีเครื่องหมายการค้าว่า WAHL ที่ จำเลยนำเข้ามาวางจำหน่ายในประเทศไทยเมื่อปี 2537 ตามใบขนส่งสินค้าขาเข้าหมายเลข 20 เป็น สินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าที่แท้จริงของโจทก์ที่ 1 โดยจำเลยซื้อสินค้าจากผู้ขายสินค้าที่ประเทศ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าของโจทก์ที่ 1 เช่นกัน กรณีจึงเป็นเรื่องที่จำเลยซื้อ สินค้าดังกล่าวของโจทก์ที่ 1 เข้ามาจำหน่ายโดยมิได้กระทำการใด ๆ โดยมีขอบไม่ว่าจะเป็นการ ปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าว่า WAHL ของโจทก์ที่ 1 หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร จำหน่าย เสนอจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือที่เลียน เครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 1 ดังกล่าว อันอาจเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติเครื่องหมาย การค้า พ.ศ.2534 มาตรา 108 109 และมาตรา 110 (1) หรือประมวลกฎหมายอาญามาตรา 273 274 และมาตรา 275 แต่อย่างใด ทั้งการที่จำเลยซื้อสินค้าของโจทก์ที่ 1 จากตัวแทนจำหน่ายสินค้าของ โจทก์ที่ 1 ในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์และนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยนั้น ก็เกิดจากการที่ โจทก์ที่ 1 ได้ใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าของตนโดยใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้าเพื่อจำหน่าย โดยได้รับประโยชน์ตอบแทนในการขายสินค้านั้นเสร็จสิ้นไปแล้ว นอกจากนี้เครื่องหมายการค้า ว่า WAHL ที่ติดอยู่ที่สินค้าของโจทก์ที่ 1 นั้นยังคงเป็นเครื่องหมายการค้าที่แสดงถึงแหล่งกำเนิด และความเป็นเจ้าของสินค้าของโจทก์ที่ 1 ตามที่โจทก์ที่ 1 ได้ใช้เครื่องหมายการค้านั้นเพื่อจำแนก สินค้าของตนอยู่เช่นเดิม ดังนั้น โจทก์ที่ 1 จึงไม่มีสิทธิหวงห้ามไม่ให้จำเลยนำเข้าซึ่งสินค้าปีตตะเลียน ที่แท้จริงที่มีเครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 1 ซึ่งมีใช้เครื่องหมายการค้าปลอมหรือที่เลียนเครื่องหมาย การค้าของโจทก์ที่ 1 มาจำหน่ายในประเทศไทยได้ การกระทำของจำเลยดังกล่าวถือไม่ได้ว่าเป็น การใช้เครื่องหมายการค้าอันเป็นการละเมิดสิทธิแต่ผู้เดียวของโจทก์ที่ 1 ”

ดังนั้น การที่มีผู้ซื้อสินค้ามือสอง³ จากโรงเกลือมาขายต่อโดยที่สินค้าเป็นมีเครื่องหมาย การค้าที่เลียนหรือปลอม ผู้ขายสินค้ามือสองจะมีความผิดหรือไม่ผิดนั้น ผู้เขียนขอให้ข้อสังเกตบาง ประการดังนี้

1. ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ เครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 110 (1) “ บุคคลใด นำเข้ามาในราชอาณาจักร จำหน่าย เสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า... ปลอมตามมาตรา 108 หรือที่ เลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นตามมาตรา 109 ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ ซึ่งเห็นได้ว่า การเสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือ เลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นย่อมมีความผิดฐานปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าด้วย เช่นกัน

³ สินค้ามือสอง หมายถึงสินค้าที่ผ่านการใช้มาแล้วโดยผู้บริโภค โดยสินค้านั้นยังอยู่ในสภาพที่ดี และได้นำสินค้านั้นมาเสนอขายให้แก่ ผู้บริโภคคนอื่น ๆ ที่มีความพอใจและประสงค์จะซื้อเพื่อใช้บริโภคต่อไป โดยมากเป็นสินค้าที่ยังคงสภาพอยู่ภายหลังการใช้ - ผู้เขียน

2 หลักฐานการซื้อขายสินค้าเป็นหลักฐานสำคัญอย่างหนึ่งในการพิสูจน์ความสุจริตของผู้ซื้ออย่างหนึ่ง จากตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาข้างต้น จำเลยมีหลักฐานการนำสินค้าเข้าจากตัวแทนจำหน่ายที่ถูกต้อง จึงเป็นหลักฐานการพิสูจน์ถึงเจตนาในการนำสินค้ามาขายต่อ แต่การซื้อสินค้ามือสองที่ใช้แล้ว ส่วนมากจะไม่มีหลักฐานการซื้อขายกัน

3. บุคคลและสถานที่ซื้อขายสินค้า โรงเกลือที่เป็นสถานที่ซื้อสินค้ามาจำหน่ายนั้น ผู้เขียนทราบว่ายู่ใกล้ชายแดนไทย เป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ไม่ถูกต้องนัก แต่นับได้ว่าเป็นตลาดสำหรับการซื้อขายสินค้าอย่างหนึ่ง มีบุคคลจำนวนมากที่ทำการซื้อขายสินค้ากัน แม้สิทธิในการเป็นเจ้าของสินค้าของผู้ซื้อตกแก่ผู้ซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1332⁴ แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้านั้นเป็นคนละกรณีกัน สินค้าที่ซื้อมาแม้จะเป็นสินค้าที่ใช้แล้วก็ตาม ถ้าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าที่แท้จริงแล้ว เจ้าของเครื่องหมายการค้าย่อมไม่อาจดำเนินการอย่างไรกับผู้ซื้อสินค้าไปขายต่อตามแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 2817/2543 ดังกล่าว

แต่ถ้าเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น แม้ผู้ซื้อจะมีได้ดำเนินการอย่างไรกับเครื่องหมายการค้าที่ติดมากับสินค้าก็ตาม โอกาสที่จะพบสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นยังมีมาก และถ้าสินค้านี้จำนวนมากเปอร์เซ็นต์ที่จะถูกจับกุมก็มีได้มากเช่นกัน ดังนั้นหากตำรวจจะจับกุมก็เป็นไปได้ด้วยเหตุผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ซื้อที่จะต้องหาหลักฐานมาแสดงว่า ผู้ซื้อไม่มีเจตนาที่ขายหรือมีไว้ซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

4. ความผิดฐานปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าหรือนำเข้ามาจำหน่าย หรือเสนอขายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น เป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจจับกุมและเชิญผู้เสียหายที่เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริงมาพิสูจน์ยืนยันได้หรือเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริงแจ้งความดำเนินคดีก็ได้ จำนวนสินค้ามิใช่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความผิดนี้ ความสำคัญอยู่ที่ว่า ผู้ขายสินค้ามือสองรู้หรือไม่ว่าสินค้าที่ตนขายนั้นเป็นสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอม การพิสูจน์เจตนาในเรื่องนี้ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดสินค้ามือสองนั้น ส่วนใหญ่ผู้ที่นำสินค้ามือสองมาขายมิใช่ตัวแทนจำหน่ายสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริง

4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1332 บุคคลผู้ซื้อทรัพย์สินมาโดยสุจริตในการขายทอดตลาด หรือในท้องตลาด หรือจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น ไม่จำเป็นต้องคืนให้แก่เจ้าของแท้จริง เว้นแต่เจ้าของจะขอไ้ราคาซื้อ

ผู้เขียนเคยให้ปากคำพนักงานสอบสวนที่มาสอบสวนเครื่องหมายการค้าที่ติดกับสายหนึ่ง นาฬิกาเพียง 1 เรือน และเป็นสายนาฬิกาที่ขาดและเก่ามากแล้วด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจเล่าให้ผู้เขียน ฟังว่า เจ้าของเครื่องหมายการค้ามาแจ้งขอให้จับกุม ตัวท่านพนักงานสอบสวนไม่ยอมดำเนินคดีแต่ ก็ต้องทำตามหน้าที่ ผลของคดีนั้นเป็นอย่างไรมิได้คิดตาม แต่ขอให้ข้อสังเกตไว้ว่า สินค้า แม้จะเพียงเล็กน้อย ถ้าเจ้าของเครื่องหมายการค้าแจ้งพนักงานตำรวจให้จับกุม ตำรวจก็ต้อง ดำเนินการตามหน้าที่

โดยเหตุนี้การค้าขายสินค้ามือสองแม้จะเป็นธุรกิจที่สามารถทำเงินตราและเป็นการค้าขายที่ ประชาชนทั่วไปมีสิทธิที่จะดำเนินการได้ก็ตาม แต่ผู้ขายหรือผู้ดำเนินธุรกิจนี้ก็ควรต้องยอมรับความ เสี่ยงต่อการไปละเมิดสิทธิในความเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น เสี่ยงต่อการเจอ ข้อหาเสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียน เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น ซึ่งต่างกับผู้ซื้อหรือผู้บริโภค แม้จะซื้อสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า ปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วก็ตาม ไม่ต้องรับผิดชอบเนื่องจาก ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้ลงโทษผู้ซื้อหรือผู้บริโภคสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าดังกล่าว

ในการประกอบธุรกิจใดก็ตาม ผู้บริโภคคือหัวใจของการดำเนินธุรกิจ นั่นเป็นเพราะในภาค ธุรกิจนั้น เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ผู้บริโภคคือเปรียบเสมือน เจ้านาย ดังนั้น ไม่ว่าจะผลิตสินค้า ใด ๆ จะต้องเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคมีความต้องการ และมีกำลังเงินเพียงพอที่จะซื้อสินค้า ซึ่ง หมายความว่า สินค้าที่จะผลิตขึ้นนั้น นอกจากต้องมีคุณภาพดีแล้ว ราคาจะต้องเหมาะสมกับรายได้ ของผู้ซื้อ เฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นสินค้าที่คนส่วนใหญ่อุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันด้วย⁵

@@@@@@@@@@@@

นายพิบูล ดันสุกผล นบ., นบท.
นายทะเบียนเครื่องหมายการค้า
10 เมษายน 2549

⁵ คุณธนินท์ เจียรวนนท์ กลยุทธ์ 7 –ELEVEN กับก๊อริธุรกิจค้าปลีกยุคใหม่ เขียนและเรียบเรียงโดย ทศ คณนาพร หน้าที่ 43